

**ArcheoPro Archeologisch rapport
Nr 852**

**Sluis 11, Someren
Gemeente Someren
Karterend booronderzoek**

Richard Exaltus
Joep Orbons

November 2009

ArcheoPro

ArcheoPro Archeologisch rapport Nr 852

Sluis 11, Someren Gemeente Someren Karterend booronderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Someren

Datum: 17 november 2009

Projectcode : 08-073-S Sluis 11, Someren

Bestandsnaam : ArcheoPro, Sluis 11, Someren, 2009 11 17

Opgesteld conform KNA 3.1

Auteur: Richard Exaltus, Joep Orbons

Projectleider : Richard Exaltus, Joep Orbons

Projectmedewerkers: Hon Rik

Onderaannemers: nvt

Autorisatie: Richard Exaltus

ISSN : 1569-7363

Uitgegeven door Souterrains, Partner of ArcheoPro

© Copyright 2008 Souterrains, Maastricht

Souterrains, Partner of ArcheoPro

Holdaal 6

NL 6228 GH Maastricht

Nederland

Tel : 0(0 31) 43 3672586

Fax: 0(0 31) 43 3672585

Mobiel: 0(0-31) 6-15 071 366

BTW: NL.1575.24.541.B01

e-mail: j.orbons@souterrains.nl

www.souterrains.nl

Kamer van Koophandel Zuid Limburg: 14066883

Postbank: 8980640

IBAN: NL29PSTB0008980640 BIC/ Swift: PSTBN L21

Inhoudsopgave:

Samenvatting.....	4
1 Inleiding.....	5
1.1 Algemeen.....	5
1.2 Locatiegegevens:.....	5
1.3 Onderzoek.....	5
2 Veldonderzoek.....	8
2.1 Verrichte werkzaamheden.....	8
2.2 Resultaten booronderzoek.....	8
3 Conclusies en aanbevelingen.....	11
Literatuur.....	11
Bijlage 1: Boorbeschrijving.....	12

Samenvatting

Op 8 juni is door ArcheoPro een booronderzoek uitgevoerd op een terrein aan de Sluis 11 te Someren.

Het archeologisch onderzoek betrof een booronderzoek dat louter tot doel had om te bepalen of binnen het plangebied veen aanwezig is. Indien dit tijdens het booronderzoek het geval blijkt, worden monsters van het veen verzameld teneinde te bepalen of dit geschikt is voor paleo-botanisch onderzoek.

Binnen het onderzoeksterrein zijn 25 boringen gezet.

Het plangebied was ten tijde van het onderzoek in gebruik als grasland.

Op het noordelijke deel van het plangebied is een 30 tot 40 cm dikke bouwvoor aangetroffen met daaronder in de meeste gevallen een enkele decimeters dikke AC-horizont die abrupt overgaat in het schone gele zand van de C-horizont.

Op het zuidelijke terreindeel is op veel boorpunten een uitzonderlijk dikke bouwvoor aangetroffen. Deze is vrijwel zeker ontstaan ten gevolge van ophoging van dit terreindeel. Hierbij lijkt ook moerig zand te zijn aangevoerd. De aanwezigheid van dit zand op terreindelen die van oorsprong relatief hoog lagen, maakt het onwaarschijnlijk dat het hier resten betreft van binnen het plangebied gevormd veen.

Veen is overigens nergens binnen het plangebied aangetroffen; resten van podzolvorming ontbreken eveneens volledig.

In verband met het volledig ontbreken van veen, heeft geen bemonstering plaatsgevonden.

Op basis van het verrichte booronderzoek is nergens binnen het plangebied een terreindeel aan te wijzen waarop een voor paleobotanisch onderzoek geschikte veenlaag aanwezig kan zijn.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

- Opdrachtgever: Gemeente Someren
- Geplande ingrepen: Planontwikkeling.
- Datum uitvoering veldwerk: 8 juni 2008
- Opgesteld conform KNA 3.1

1.2 Locatiegegevens:

- Provincie: Noord-Brabant
- Gemeente: Someren
- Plaats: Someren
- Toponiem: Sluis 11
- Globale ligging: Ten westen van het kanaal
- Hoekcoördinaten plangebied:
 - o 178.998 / 378.020
 - o 179.100 / 378.078
 - o 179.215 / 377.886
 - o 179.091 / 377.797
- Oppervlakte plangebied: 3.2 ha
- Eigendom: Particulier
- Grondgebruik: Grasland
- Hoogteligging: ± 25 m +NAP
- Bepaling locaties: GPS Garmin, meetlinten
- Onderzoeksgebied bureauonderzoek: Cirkel met een straal van één kilometer rond het centrum van het plangebied

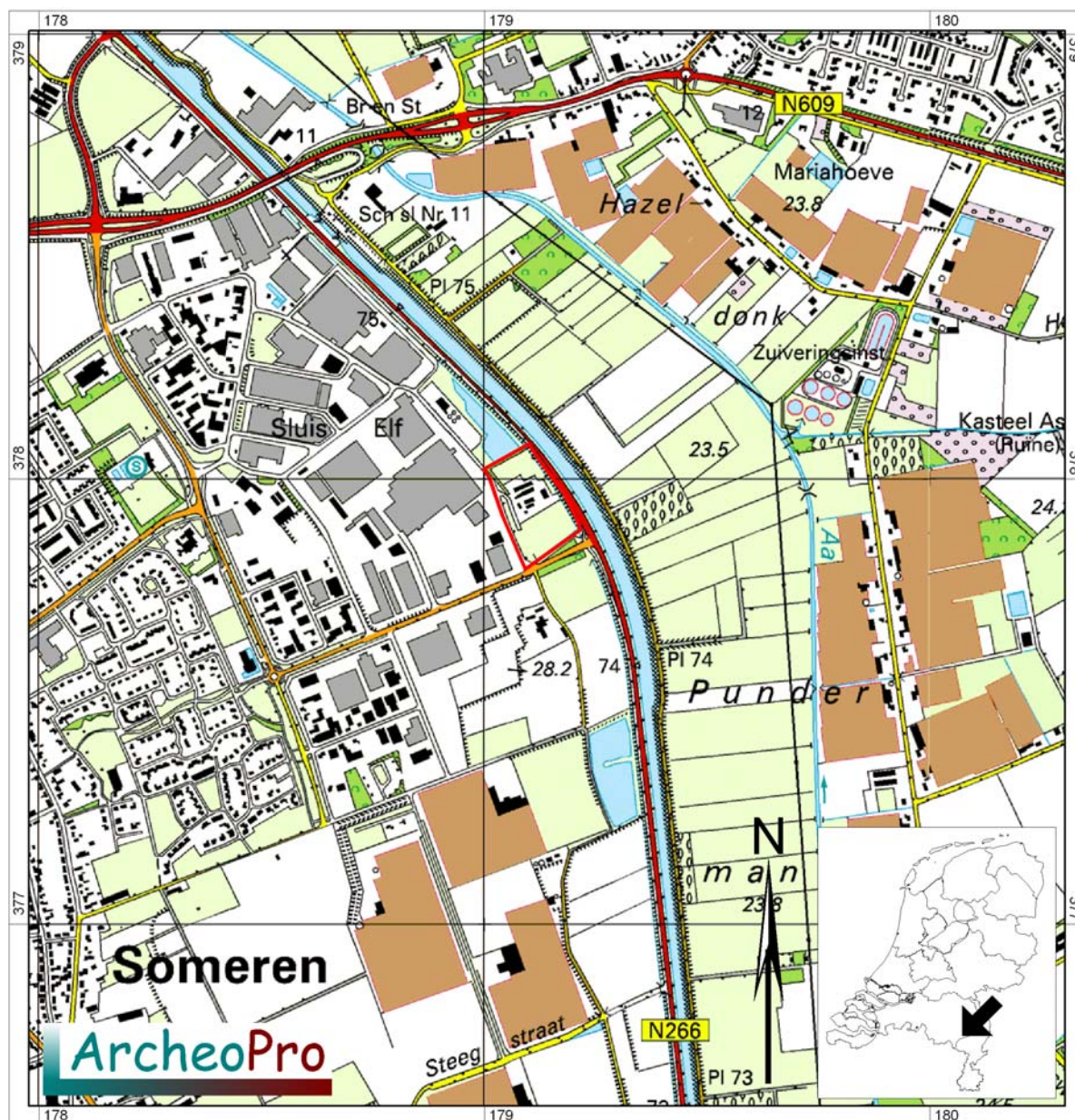
1.3 Onderzoek

Op 8 juni is door ArcheoPro een booronderzoek uitgevoerd op een terrein aan de Sluis 11 te Someren.

Het archeologisch onderzoek betrof een booronderzoek dat louter tot doel had om te bepalen of binnen het plangebied veen aanwezig is. Indien dit tijdens het booronderzoek het geval blijkt, worden monsters van het veen verzameld teneinde te bepalen of dit geschikt is voor paleo-botanisch onderzoek.

ArcheoPro voert haar onderzoeken uit conform de hiervoor vastgelegde normen en richtlijnen en is door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) vergunning verleend tot het verrichten van bepaalde archeologische werkzaamheden in het kader van het doen van opgravingen, bestaande uit prospectie door middel van booronderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd door drs. R.P. Exaltus (senior-archeoloog), ing. P.J. Orbons (senior vakspecialist) en H. Rik (veld-technicus).

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rood omlind). © Topografische Dienst Kadaster, Emmen, 2008

Figuur 2: Luchtfoto met daarop rood omlijnd het onderzoeksgebied. Bron: <http://maps.google.nl/>.

2 Veldonderzoek

2.1 Verrichte werkzaamheden

- Positie boringen: regelmatige verdeling over het plangebied, zie figuur 9.
- Gebruikt boormateriaal: guts met diameter van 3 cm
- Totaal aantal boringen: 25
- Boorgrid: 30x35 m
- Boordichtheid: 8 boringen per hectare
- Geboorde diepte: 1- 1.5 m -Mv
- Inmeten boorlocaties: GPS, meetlint en waterpas
- Boorbeschrijving: Archeologische Standaard Boorbeschrijving (ASB 5.1)
- Inspectie bodemontsluitingen en/of oppervlaktekartering: In verband met de begroeiing van het plangebied was geen oppervlaktekartering mogelijk

2.2 Resultaten booronderzoek

De ligging van de boorpunten is weergegeven op de boorpuntenkaart. De resultaten van het booronderzoek zijn opgesomd in Bijlage 1.

Tijdens het veldonderzoek zijn 25 boringen gezet met behulp van een guts met een diameter van drie centimeter.

Op het noordelijke terreindeel is over het geheel genomen een 30 tot 40 cm dikke bouwvoor aangetroffen met daaronder in de meeste boringen nog een enkele decimeters dikke laag zand dat uit brokken humusrijk en humusarm zand bestaat. Deze laag gaat in alle gevallen abrupt over in het schone gele zand van de C-horizont. In de boringen 1, 2 en 21 is dit schone gele zand al direct onder de bouwvoor aangetroffen.

De dikte van de uit humusrijk zand bestaande bouwvoor loopt binnen het plangebied uiteen van nauwelijks meer dan een decimeter (boring 22) tot meer dan een meter (boringen 5, 7, 19 en 23). In de boorprofielen is duidelijk te zien dat de boorpunten waarop een zeer dikke bouwvoor is vastgesteld op de hoogste terreindelen liggen.

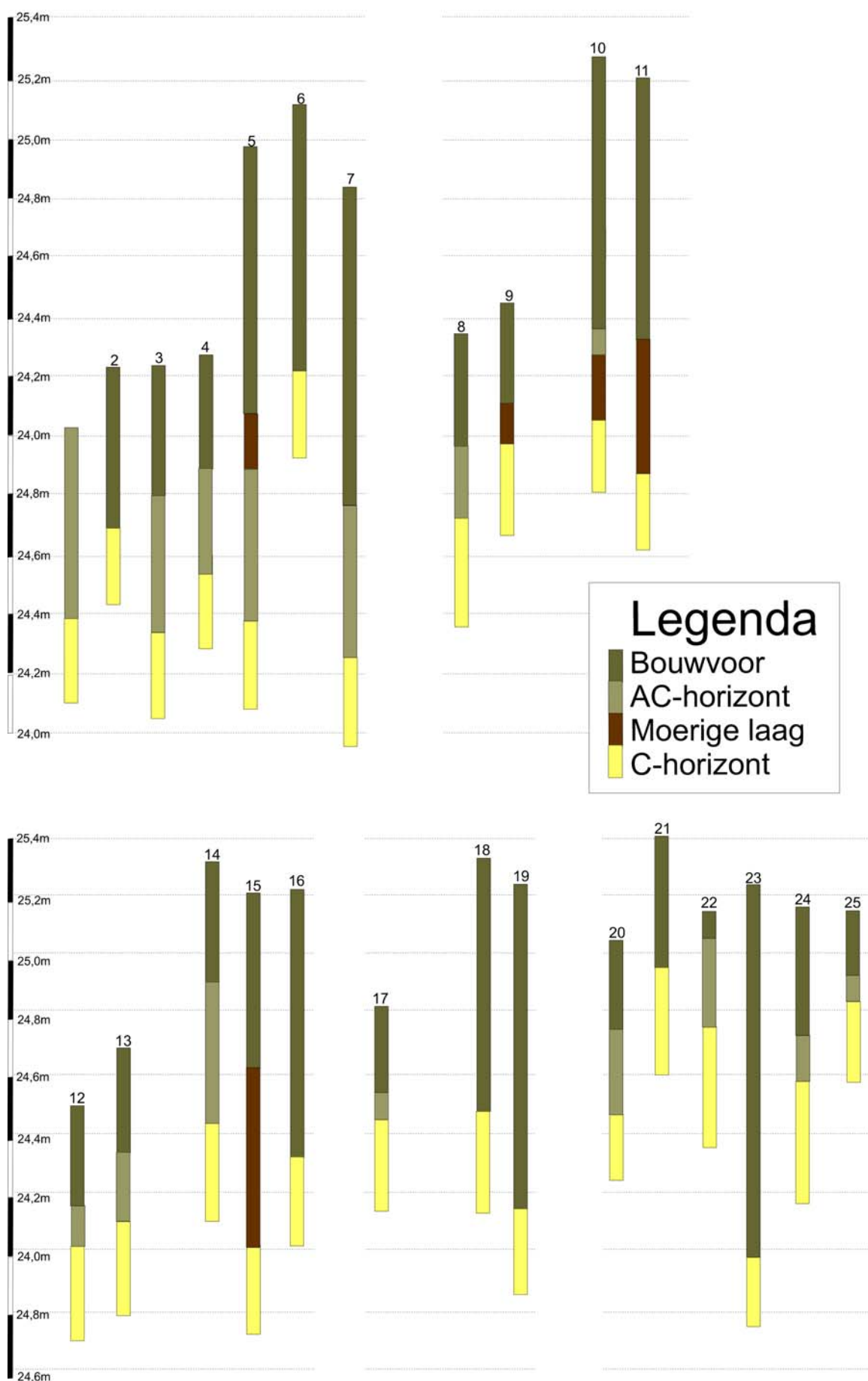
De op het zuidelijke perceel gezette boringen 5, 6, 7, 10, 11, 16, 18, 19 en 23 hebben allemaal een bouwvoor van 90 cm of dikker. De eveneens op dit perceel gezette boringen 14 en 15 hebben respectievelijk een bouwvoor van 40 en 45 cm dikte. Hieronder is in boring 14 echter een 50 cm dikke laag verrommeld zand aangetroffen dat uit brokken humusrijk en humusarm zand bestaat. In boring 15 is een vergelijkbare laag van 60 cm dikte aangetroffen. Hierin bleek echter een deel van de humusrijke brokken zand, moerig te zijn. Een dergelijke laag met brokken (enigszins) moerig zand is ook aangetroffen in de boringen 5, 9, 10 en 11.

Uit informatie van de grondeigenaar bleek dat met name het zuidelijke perceel vroeger een tamelijk nat grasland vormde en dat dit om deze reden is opgehoogd met van elders aangevoerd materiaal. Dit verklaart de uitzonderlijke dikte van de bouwvoor in veel van de op dit terreindeel gezette boringen. Mogelijk is ook het moerige materiaal van elders aangevoerd. Het voorkomen hiervan op het centrale deel van het plangebied stemt immers niet overeen met het hoogteverloop van het onderliggende schone gele zand van de C-horizont. Indien het moerige materiaal het restant zou vormen van oorspronkelijke veenvorming binnen het plangebied, zou de aanwezigheid hiervan met name op de van oorsprong laagste terreindelen te verwachten zijn. Dit is ter plaatse van de boorpunten 10 en 11, niet het geval; het onderliggende zand van de C-horizont, ligt hier juist relatief hoog.

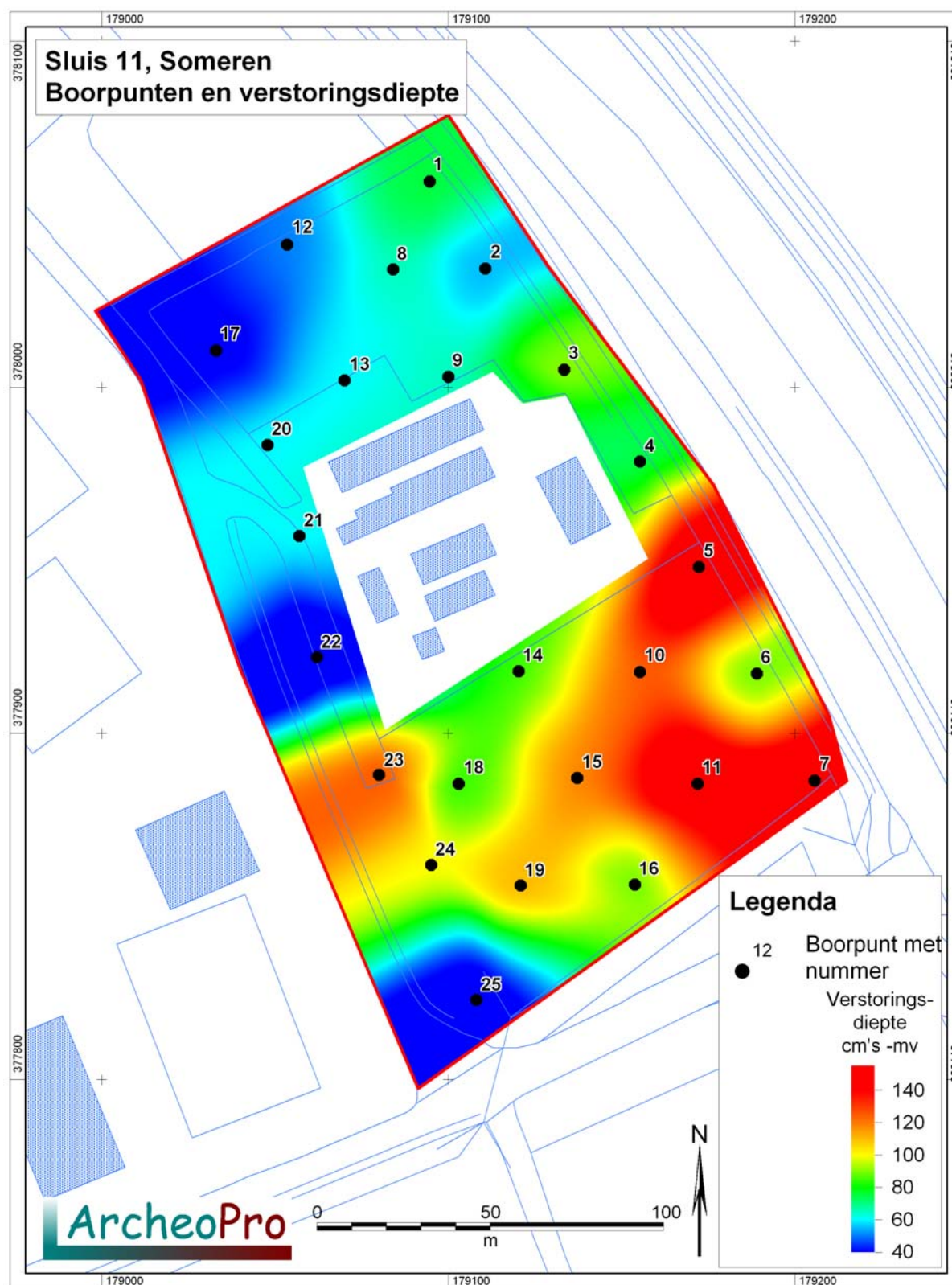
Restanten van podzolvorming zijn nergens aangetroffen. Veen ontbreekt eveneens volledig.

Figuur 6: Booronderzoek.

Figuur 7: Boorprofielen

Figuur 9: Boorpunten met verstoringsdiepten. © Topografische Dienst Kadaster, Emmen, 2008

3 Conclusies en aanbevelingen

Binnen het onderzoeksterrein zijn 25 boringen gezet.

Het plangebied was ten tijde van het onderzoek in gebruik als grasland.

Op het noordelijke deel van het plangebied is een 30 tot 40 cm dikke bouwvoor aangetroffen met daaronder in de meeste gevallen een enkele decimeters dikke AC-horizont die abrupt overgaat in het schone gele zand van de C-horizont.

Op het zuidelijke terreindeel is op veel boorpunten een uitzonderlijk dikke bouwvoor aangetroffen. Deze is vrijwel zeker ontstaan ten gevolge van ophoging van dit terreindeel. Hierbij lijkt ook moerig zand te zijn aangevoerd. De aanwezigheid van dit zand op terreindelen die van oorsprong relatief hoog lagen, maakt het onwaarschijnlijk dat het hier resten betreft van binnen het plangebied gevormd veen.

Veen is overigens nergens binnen het plangebied aangetroffen; resten van podzolvorming ontbreken eveneens volledig.

In verband met het volledig ontbreken van veen, heeft geen bemonstering plaatsgevonden.

Op basis van het verrichte booronderzoek is nergens binnen het plangebied een terreindeel aan te wijzen waarop een voor paleobotanisch onderzoek geschikte veenlaag aanwezig kan zijn.

Drs. R.P. Exaltus
Senior-archeoloog

Archeologische tijdschaal

Periode	Datering	
Midden- en Laat Paleolithicum (oude steentijd)	250.000	- 9000
Mesolithicum (midden steentijd)	9000	- 4500
Neolithicum (nieuwe steentijd)	4500	- 2100
Bronstijd	2000	- 800
Ijzertijd	800	- 12 v. chr
Romeinse tijd	12 v chr	- 500 n. chr.
Vroege middeleeuwen	500	- 1000
Volle middeleeuwen	1000	- 1250
Late middeleeuwen	1250	- 1500
Nieuwe tijd	1500	- heden

Literatuur

Es. Van W.A., Sarfatij, H. & P.J. Woltering (red.) 1988. Archeologie in Nederland; De rijkdom van het bodemarchief. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek. Amersfoort.

Bijlage 1: Boorbeschrijving

Algemene kopgegevens	
Soort boring	BAR
Projectnummer	08-073-S
Projectnaam	Sluis 11, Someren
Deelgebied	Nvt
Organisatie	ArcheoPro
coördinaatsysteem	RD2000
Coördinaatsysteemdatum	ETRS89
Locatiebepaling	GPS en meetlint
Referentievlak	NAP
Bepaling maaiveldhoogte	AHN – Waterpas
Boormethode	Guts en edelman
Boordiameter	3 cm guts
Opdrachtgever	Gemeente Someren

Posities van de boringen (boorlocaties)			
Boornummer	XCO	YCO	MA, M's tov NAP
1	179094.6	378059.4	24.11
2	179110.6	378034.3	24.21
3	179133.4	378005.1	24.22
4	179155.3	377978.6	24.27
5	179172.3	377948.1	24.98
6	179189.0	377917.3	25.12
7	179205.7	377886.4	24.83
8	179084.0	378034.0	24.35
9	179100.0	378003.0	24.45
10	179155.3	377917.7	25.28
11	179171.9	377885.5	25.20
12	179053.5	378041.2	24.65
13	179070.0	378002.0	24.67
14	179120.3	377917.9	25.31
15	179137.1	377887.1	25.20
16	179153.8	377856.3	25.21
17	179032.9	378010.6	24.81
18	179103.0	377885.5	25.33
19	179120.8	377856.1	25.24
20	179047.8	377983.3	25.05
21	179057.0	377957.0	25.40
22	179062.0	377922.0	25.15
23	179080.0	377888.0	25.22
24	179095.0	377862.0	25.17
25	179108.0	377823.0	25.18

Boorbeschrijving volgens ASB 5.1																			AIS	
Boor Nr	LDO	Lithologie						Kleur				Overige kenmerken								
		GD	BK	BS	BZ	BG	BH	HK	TK	IK	VLK	C O	PLH	VS	SS T	BHN	BI	LG		
1	10	Z					3	BR		DO							BOV			
	75	Z					1	BR	GE	LI	BR					BHAC				
	105	Z						GE		LI						BHC				
2	55	Z					3	BR		DO							BOV			
	80	Z						GE		LI						BHC				
3	45	Z					3	BR		DO							BOV			
	90	Z					1	BR	GE	LI	BR					BHAC				
	120	Z						GE								BHC				
4	40	Z					3	BR		DO							BOV			
	75	Z					1	GE	BR	LI	BR					BHAC				
	100	Z						GE								BHC				
5	90	Z					3	BR		DO							BOV			
	110	Z					3	BR		DO			1							
	160	Z					1	BR	GE	LI	BR					BHAC				
	200	Z						GE								BHC				
6	90	Z					3	BR		DO							BOV			
	120	Z						GE								BHC				
7	110	Z					3	BR		DO							BOV			
	160	Z					1	BR	GE	LI	BR					BHAC				
	200	Z						GE								BHC				
8	40	Z					3	BR		DO							BOV			
	65	Z						GE	BR	LI	BR					BHAC				
	90	Z						GE								BHC				
9	35	Z					3	BR		DO							BOV			
	50	Z					3	BR		DO			1							
	65	Z					1	BR	GE	LI										
	100	Z						GE								BHC				
10	93	Z					3	BR		DO							BOV			
	102	Z					1	BR	GE	LI	BR					BHAC				
	125	Z					3	BR		DO			1							
	150	Z						GE								BHC				
11	90	Z					3	BR		DO							BOV			
	155	Z					3	BR		DO			1							
	180	Z						GE								BHC				

12	35	Z				3	BR		DO							BOV		
	50	Z				1	BR		LI	BR						BHAC		
	80	Z					GE	GE								BHC		
13	35	Z				3	BR		DO							BOV		
	60	Z				1	BR		LI	BR						BHAC		
	90	Z					GE	GE								BHC		
14	40	Z				3	BR		DO							BOV		
	85	Z				2	BR	GE	LI	BR						BHAC		
	120	Z					GE									BHC		
15	60	Z				3	BR		DO							BOV		
	118	Z				3	BR		DO			1						
	140	Z					GE									BHC		
16	90	Z				3	BR		DO							BOV		
	10	Z					GE									BHC		
17	30	Z				3	BR		DO							BOV		
	38	Z				1	BR	GE	LI	BR						BHAC		
	70	Z					GE									BHC		
18	85	Z				3	BR		DO							BOV		AW
	10	Z					GE									BHC		
19	110	Z				3	BR		DO							BOV		
	140	Z					GE									BHC		
20	30	Z				3	BR		DO							BOV		
	60	Z				1	BR	GE	LI							BHAC		
	90	Z					GE									BHC		
21	60	Z				3	BR		DO							BOV		
	100	Z					GE									BHC		
22	10	Z				3	BR		DO							BOV		
	30	Z				1	GE	BR	LI	BR						BHAC		
	70	Z					GE									BHC		
23	125	Z				3	BR		DO							BOV		
	150	Z					GE									BHC		
24	45	Z				3	BR		DO							BOV		
	60	Z				1	GE	BR	LI	BR						BHAC		
	100	Z					BR		DO			1						
	150	Z					GE									BHC		
25	25	Z				3	BR		DO							BOV		
	33	Z				1	GE	BR	LI	BR						BHAC		
	60	Z					GE									BHC		

Betekenis van de afkortingen:

LDO – Onderzijde boortraject

Lithologie:

GD – Onverharde sedimenten: G = grind, K = klei, L = leem, V = veen en Z = zand

Bijmengsels: BK = bijmengsel klei, BS = bijmengsel silt, BZ = bijmengsel zand, BG = bijmengsel grind,

BH = bijmengsel humus. Betekenis toegevoegde cijfers: 1 = zwak, 2 = matig, 3 = sterk en 4 = uiterst.

Kleur:

HK = hoofdkleur, BL = blauw, BR = bruin, GE = geel, GN = groen, GR = grijs, OL = olijf, OR = oranje,

PA = paars, RO = rood, RZ = roze, WI = wit, ZW = zwart.

TK = Tweede kleur (kleurafkortingen als boven).

IK = Intensiteit kleur: LI = licht en DO = donker

VLK = Vlekken (V): 2^e en 3^e letter is kleurafkorting als boven, 1 = weinig, 2 = matig, 3 = veel

Overige kenmerken:

CO = Consistentie (C): ZSL=zeer slap, SLA=slap, MSL=matig slap, MST=matig stevig, STV=stevig

PLH = plantenresten (PL0 = geen, PL1 = spoor, PL2 = weinig, PL3 = veel)

VS = veensoorten

SST = Sedimentaire structuren

BHN = Bodemhorizont; BHC = C-horizont

BI = Bodemkundige interpretaties; BOV = bouwvoor, ROG = rommelig

GI = Geologische interpretaties

AIS = Archeologische indicatoren